

KATOLIKUS FELNŐTTKÉPZÉS, VAGY FELNŐTTKÉPZÉS A KATOLIKUS EGYHÁZBAN

Kálmán Teréz

Kulcsfogalmak: katolikus felnőttképzés, evangelizáció, egyházi részvétel az oktatásban, tanító szolgálat

Bevezetés

A római katolikus egyháznak a kezdetek óta hármass küldetése van: tanító szolgálat, papi szolgálat és a közösség szolgálata (*Lukács, 1997*). Ezen hármass funkcióból dolgozatomban a tanító szolgálatra fókuszálok. Munkám során a felnőttképzés intézményrendszerének tagolódása szerint a római katolikus egyház részvételét a formális és a non-formális felnőttképzés és az informális tanulás területén egyaránt szeretném bemutatni.

A katolikus egyház felnőttképzési szerepvállalása évszázados múltra tekint vissza, ennek főbb állomásait mutatom be röviden dolgozatom első részében. A második fejezetben a katolikus egyház és a felnőttképzés jelenkori kapcsolatáról vázoló fel egy általános képet, mind egyházi, mind felnőttképzési szakértői nézőpontból. Végül külön-külön fejezetben foglalkozom a formális és a non-formális képzés területén megvalósuló gyakorlattal, statisztikai adatokkal alátámasztva a formális (fenntartói) szerepvállalás tényét, de törekedve arra, hogy a tartalmi sajátosságokra is kitérjek. Doktori kutatásom a katekézis andragógiai aspektusainak vizsgálatára irányul, így az ötödik részben kifejezett hangsúlyt fordítok annak felnőttképzési relevanciájának bemutatására.

Kutatásom úttörő jellegűnek tekinthető, ez idáig hazánkban ugyanis néhány kezdeményezés kivételével¹ nem születtek az andragógia és a neveléstudomány területén olyan kiemelkedő jelentőségű munkák, melyek a római katolikus egyház felnőttképzési szerepvállalásával foglalkoztak volna.

Történelmi áttekintés

Az egyházak felnőttoktató, felnőttképző, felnőtt nevelő szerepvállalására a történelem során számtalan példát találunk. A felnőttek tudatos tanítása, művelése hosszú évszázadokon át az egyházak, és a reformációig a katolikus egyház hitelesítő tevékenységéhez kapcsolódott (*Juhász, 2010a*). Hazánkban a katolicizmus államvallássá tételét követően kezdte meg a katolikus egyház a nyugati mintához hasonlóan az oktató-nevelő tevékenységét. A keresztény egyház által terjesztett, és a felzárkózást az európai népekhez segítő új műveltség az ifjúságon kívül a felnőtteknek a tudatát, viselkedésformáit is alakította, egyben bővítette ismereteiket. A XI. századtól kezdve az anyagi és a szellemi kultúra legfőbb terjesztőinek, a papoknak az iskolákban, a templomokban és azokon kívül is végzett tevékenysége a nép egyre szélesebb rétegeinek növelte műveltségét. A kultúra központját és a műveltség terjesztésének kiindulópontját képezték a királyi udvarok mellett az egyházi előkelőségeknek, a püspökségeknek a székhelyei (*Felkai, 2009*).

A nyugat-európai országokban már a IX. századtól kezdve szilárd iskolarendszer működött, mely kolostori, plébániai és székesegyházi (káptalani) intézményeket foglalt magába. A katolikus egyház nevelő munkája azonban már akkor sem korlátozódott pusztán az iskolarendszerű (formális) képzésekre, a templomokban felhangzó prédikációk, a vallási tanok magyarázata, a szertartások szimbolikája, az egyházi énekek mind nevelő célúak voltak (*Filó, 2004*).

A XVI. században a reformáció megtörte a klerikus műveltség egyeduralmát az alfabetizációt és ezen keresztül a nemzeti kultúra fejlesztését, a nemzeti modernizációkat katalizáló tevékenységével (*Erdei, 2010*).

A XVIII. században az ipari forradalom teremtette szükségletekre reagáló képzések mellett a másik fő irányvonalat a vallásos felnőttképzés jelentette, mely szorosan összekapcsolódott a szociális segítőtévékenységgel is. Ekkoriban terjedtek el a Vasárnapi Iskolák, majd a XIX. században N. F. Severin Grundtvignak, a protestáns etikájú, evangélikus lelkésznek köszönhetően indult el a népfőiskolai mozgalom, mely kiemelkedő lépés a felnőttképzés intézményesülésében. Ebben a korszakban a képzések tematikáját, gyakorlatát tekintve ismételen előtérbe került az érzelem, az esztétikum, a nemzeti tradíciók ápolása és a vallás (*Zrinszky, 2008*). A népfőiskolai mozgalommal párhuzamosan hazánkban a közvetlen egyházi irányítású egyesületek, mint például a Katolikus Agrárfűzési Legényegyesületek Országos Tanácsa (KALOT), a Katolikus Leányszövetség (KALÁSZ) és a protestáns Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE), szintén nagy szerepet játszottak a magyar felnőttképzés történetében.

Az egyházi szerepvállalást az oktatás és nevelés területén folyamatosan törekedtek visszaszorítani az évszázadok során (egészen a felvilágosodás korától, az első állami iskolák kialakításával), a gyökereket, az alapokat azonban nem tudták felszámolni. Bár napjaink posztmodern társadalma is sok tekintetben nemet mond Istenre, nemet mond a tradicionális egyházak intézményeire, a szekularizáció jelensége egyre erősebben érzékelhető, mégis a hit, a spiritualitás iránti „éhség” kielégítése, és az ősidőktől a vallási tanokban szereplő nevelői szolgálat megvalósítása érdekében ismételen egyre kiemelkedőbb szerep jut az egyházaknak az oktatás és képzés minden területén.

A katolikus egyház és a felnőttképzés kapcsolata

Az első fejezet rövid áttekintést ad a katolikus egyház és a felnőttképzés viszonyáról történelmi szempontból, ebben a részben azonban arra keresem a választ, hogyan látja a római katolikus egyház napjainkban a felnőttképzés kérdését, problémáját, hogyan viszonyul ahhoz.

Wilson és Hayers az egyházak és képzés kapcsolatának bizonytalanságát abban látja, hogy a posztmodern kor „kreatív Isten”- képe ezek az egyházak nehezen vagy egyáltalán nem reagálnak, a tradicionális vallások elzárkóznak a modern tudományokkal való viták megvívásától (*Wilson és Hayers, 2000*). Wilson és Hayers a felnőttképzés és a teológia kapcsolatát a kölcsönösségben jelöli meg, amennyiben a vallásos felnőttképzés csak a két tudományterület együttműködése mentén lehet hatékony (*Wilson és Hayers, 2000*). A szerzőpáros kiemeli a római katolikus egyház gyakorlatát, mely ellentétben más vallásokkal – ahol többnyire a hagyományok által kerülnek csak továbbadásra

a vallási ismeretek – több dokumentumában konkrét koncepciót állít a különböző korosztályok nevelésére vonatkozóan (*Gravissimum Educationis*, 1965; *II. János Pál*, 1979; *Laghi és Martins*, 1997; *KÁD*, 1998; *Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa*, 2006; *XVI. Benedek*, 2007).

„A személy nevelésére és képzésére tett erőfeszítés a keresztények társadalmi tevékenységének még mindig elsődleges célja” (*Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa*, 2006) – áll *Az Egyház Társadalmi Tanításnak Kompendiumában*. A nevelés és képzés elsődleges célja az élet és hit közti összhang megteremtése, melynek célcsoportját nem pusztán a keresztények képzik (*Laghi és Martins*, 1997). A küldetés a tanulás és tanítás szinte minden területére kiterjed, legyen az közoktatás, munkaerőpiaci, szakmai képzés vagy egyszerű vallástan. A katolikus egyházi küldetés természeténél fogva lát el közoktatási feladatokat (*Laghi és Martins*, 1997), de a változó társadalmi és gazdasági körülmények hatására az egyházi vezetők is belátják, hogy nélkülözhetetlen a megfelelő képzési lehetőségek kínálata az új szakmai képzést kereső fiatalok, illetve a munkanélküliek számára (*Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa*, 2006). A formális és a non-formális képzéseken túlmenően azonban mégis talán legfontosabb képzési tevékenysége a katolikus egyháznak az evangelizáció és a katekézis, az élő, kifejezett és tevékeny hitvallás elősegítése (*KÁD*, 1998).

A római katolikus egyház oktatásról, nevelésről és felnőttképzésről kialakított – andragógiai szempontból – „laikus” képét tanulságosnak tartom összevetni felnőttképzési szakértői nézőpontokkal, vagyis érdemes megvizsgálni, milyennek látja a felnőttképző szakma a katolikus egyház jelenlegi szerepvállalását ezen a területen.

Rettegi Zsolt, felnőttképzési szakértő a katolikus felnőttképzés identitásának kialakítása szempontjából fontosnak tartja a fogalmi tisztázást: katolikus felnőttképzésről kell-e beszélnünk, vagy felnőttképzésről a katolikus egyházban? Úgy véli, „nem mindegy, hogy a felnőttképzés, mint szakma katolikus megközelítésének és megvalósításának lehetőségeiről beszélünk, vagy arról, hogy a katolikus egyház végez különböző tevékenységeket a profán világban, közöttük a felnőttképzést is” (*Rettegi*, 2005. 1. o.). Bár a vitaanyag tanulsága szerint a cél a katolikus felnőttképzéssé növekedés, a gyakorlat azt mutatja, hogy számos területen pusztán a profán tevékenység szintjén marad meg az oktatási szerepvállalás: iskolák fenntartása, szakképző intézmények működtetése. Vannak azonban területek, jellemzően az általános célú, non-formális felnőttképzés területén, ahol a célcsoport és téma már lehetővé teszi a katolikus felnőttképzés felnőtté válását, az identitás kifejlődését (pl. személyiségfejlesztő-, közösségfejlesztő tréningek, katekéta csoportok).

Tomka Miklós vallásszociológus az egyházi felnőttképzés három típusát különbözteti meg. Az első a vallásos műveltség bővítése, a második a vallásos tudatosság fejlesztése, a harmadik a hit és élet integrációja (*Erdej*, 2010).

Rettegi a vitaanyagában Tomkával ellentétben nem pusztán a vallási nevelésterületén talál kapcsolatot egyház és andragógia közt. A katolikus egyház keretei között végzett felnőttképzési tevékenységnek legalább három önálló területét különíti el. Az első a katolikus egyház tanításával közvetlenül összefüggő képzések: katekézis, teológiai képzés, hittanárképzés. A második nagy csoportot az

emberek életével, életvitelével, egyéni és közösségi magatartásával kapcsolatos képzések alkotják, melyek olyan témákat dolgoznak fel, amelyekről a római katolikus egyháznak sajátos álláspontja van. Ilyenek például a jegyesoktatások, az ifjúsági vezetőképzők, az önkéntes képzők, az evangelizációs iskolák vagy a párkapcsolati tréningek. S végül katolikus egyházi keretek közt zajlanak olyan felnőttképzési programok is, melyek az emberek általános érdeklődésének megfelelő, a katolikus egyház tanításával, elvárásaival nem ellenkező tartalmúak: adventi koszorúkészítés, népdaltanulás, kézművesség, baby-sitter képzés, filmesztétika képzés (Rettegi, 2005. 4. o.).

B. Balogh Edit, a Katolikus Ifjúsági és Felnőttképző Szövetség ügyvezető igazgatója úgy véli, hogy a képzés akkor válhat katolikussá, ha az a katolikus egyház által végzett (formális szerepvállalás) és/vagy olyan témát dolgoz fel, mely katolikus értékrenden alapul, vagy egy attól független témát a katolikus értékrend alapján vitat meg (B. Balogh, 2011). Tanulmányában kiemeli az Európai Katolikus Felnőttképzési Szövetség (FEECA) álláspontját, miszerint a katolikus felnőttképzés a vallás és hit ügyének fontos ajtónyitójának tekinti magát.

Az előző szerzőktől eltérően közelíti meg a katolikus egyház felnőttképzési szerepvállalását Juhász Erika főiskolai docens, aki kutatásában a katolikus egyház és felnőttképzés kérdésének tárgyalásához a Parsons-féle strukturalista-funkcionalista megközelítést alkalmazza. Tanulmányában rávilágít arra, hogy a katolikus felnőttképzési intézmények jelentős szerepet játszanak a helyi társadalmak felzárkóztatásában, a leszakadó személyek és csoportok (nők, kisebbségek, munkanélküliek, fogyatékosok stb.) segítségével és társadalmi integrálásában (Juhász, 2008), vagyis értelmezése szerint a felnőttképzési tevékenység a társadalmi szerepvállalás egy formája. Írásaiban Juhász nem a „vallásos” (*religious*), hanem az „egyházi” (*church*) felnőttképzés kifejezését használja (Juhász, 2008; Juhász and Tátrai, 2010),² ezzel is jelezve a fent bemutatott elméletekben kiemelt katolikus (vallási) képzési identitás jelentőségének háttérbe kerülését. Vagyis Rettegi Zsolt kifejezéseivel élve: ő nem beszél katolikus felnőttképzésről, mindössze felnőttképzésről a katolikus egyházban (nem lebecsülve azonban ennek a fontosságát).

Szerepvállalás a formális felnőttképzésben – pusztán formalitás?

Formális felnőttoktatás, formális felnőttképzés alatt értjük az iskolarendszeren belül, illetve a felsőoktatási intézmény rendszeren belüli oktatást-képzést, mind a felnövekvő, mind a felnőttek nemzedékeinél. Más értelemben, ide tartozik minden olyan képzés az előbbieken kívül is, ami intézményes keretek között végzettséget ad. (Csoma, 1985).

Laghi (prefektus) és Martins (címzetes érsek) a katolikus iskoláról írt tanulmányukban kijelentik, hogy az egyházi küldetés természeténél fogva lát el közoktatási feladatokat (Laghi és Martins, 1997). A harmadik évezredben a katolikus iskola a személyiség javáért tevékenykedik, elkötelezetten törekszik az embert teljes mivoltában alakítani. A közoktatásban és a felsőoktatásban való részvétel tehát nem pusztán formális, hiszen a katolikus iskolák a keresztény nevelés kiváltságos területei, az evangelizációs küldetés teljesítésének színterei.

A Közoktatási Információs Rendszer (továbbiakban KIR) statisztikai adatai alapján jelenleg hazánkban 517 közoktatási intézmény áll egyházi jogi személy fenntartása alatt, ebből 330 intézmény katolikus³ (a KIR-ben szereplő teljes állomány: 5431 intézmény). Az egyházi jogi személy fenntartásában álló intézmények közül általános iskolai feladatokat lát el 299 (ebből 197 a katolikus egyház intézményei által fenntartott), szakiskolai feladatot lát el 44 intézmény (melyből 21 a katolikus egyház intézményei által fenntartott), 137 intézmény végez gimnáziumi (ebben a csoportban a katolikus intézmények száma 72), és 76 intézmény szakközépiskolai tevékenységet (ebből 40 katolikus intézmény).⁴

Ezek közül az egyházi fenntartás alatt álló intézmények közül azonban nem mindegyik rendelkezik felnőttoktatási tanterv szerinti munkarenddel. A KIR a 2010/2011-es tanévre vonatkozó adatai alapján felnőttoktatási tanterv szerint általános iskolai képzést összesen 35 intézmény indított hazánkban, ebből egyházi egyetlen egy volt, az is a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség fenntartásában állt (Wesley János Óvoda, Általános Iskola Szakiskola és Gimnázium, Budapest). Felnőttoktatási tanterv szerint érettségig adó középiskola hazánkban 212 működött a 2010/2011-es tanévben, ebből katolikus egyházi intézmény által fenntartott volt mindössze három iskola: a Don Bosco Általános Iskola, Középiskola és Kollégium (Don Bosco Szalézi Társaság, Kazincbarcika), a Pannonhalmi Bencés Gimnázium, Egyházzenei Szakközépiskola és Kollégium (Magyar Bencés Kongregáció Pannonhalmi Főapátság, Pannonhalma) és a Ciszterci Szent István Gimnázium (Zirci Ciszterci Apátság, Székesfehérvár). Szakiskolai képzést felnőttoktatási tanterv szerint 180 iskola nyújtott, ezek közül a római katolikus egyház fenntartása alatt egy intézmény állt, a Szent Benedek Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium (Magyar Bencés Kongregáció Pannonhalmi Főapátság, Pannonhalma).

A formális felnőttképzés közoktatási szintjén ezen adatok alapján a katolikus egyház szerepvállalása minimálisnak mondható hazánkban. A felsőoktatási területen a statisztikák kedvezőbb képet rajzolnak.⁵ Az Emberi Erőforrás Minisztérium 2011. februári adatai alapján Magyarországon 70 felsőoktatási intézmény működött.⁶ Ebből egyházi fenntartás alatt állt 25 intézmény (36%), melyek közt a római katolikus egyetemek és főiskolák száma 10 volt (a teljes minta 14%-a, az egyházi fenntartású intézmények 40%-a).⁷

Amíg az alap- és középfokú oktatási intézményekben a képzés tartalmának következtében a katolikus felnőttképzési identitás a statisztikai adatokkal nehezen tetten érhető, addig ha a felsőoktatási intézmények képzési kínálatát megtekintjük, a hitéleti képzések nagyarányú, sok esetben kizárólagos jelenlétét tapasztalhatjuk. A legszélesebb képzési palettával a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rendelkezik, de a hetvenhat képzése (köztük BA, BSc, MA, MSc és osztatlan képzések) közül mindössze ötöt sorolhatunk a hittudományi képzések közé. Ezek a teológia, a katekéta – lelkipásztori munkatárs, a katolikus közösség-szervező, a hittanár-nevelő tanár s a katolikus kánonjogász képzések. Az egri, az esztergomi, a pécsi és a győri hittudományi főiskolák szűk képzési kínálatát a teológia, a katekéta és a hittanár szakokra korlátozódik, a veszprémi főiskolában ezen szakok mellé társul még az általános szociális munkás képzés. Az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán tanítókat, óvodapedagógusokat és szociálpedagógusokat képeznek a fent nevezett hittudományi szakok

mellett. A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola és a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola képzési kínálata az alap hittudományi szakok mellett kiegészül a pasztorális tanácsadó és szervezetfejlesztési mester szakkal, valamint gyermekvédelemmel kapcsolatos szakokkal.

A főiskolák és egyetemek képzési palettája jól szemlélteti, hogy a felsőoktatás területén az egyházi fenntartású intézmények többségében a „saját szakembereiket” képzik, a „profán” területekhez elvétve kapcsolódnak csak.

A formális felnőttképzés területén való szerepvállalását a római katolikus egyháznak a fenntartói minőségek alapján vizsgáltam. Az egyházi dokumentumok nevelési szempontjai és az intézmények képzési kínálata alapján azonban kimondható, hogy az egyházi jelenlét nem pusztán formai (fenntartói), hiszen a katolikus nevelési intézmények olyan szolgálatot végeznek a képzés területén, amelyben a keresztény örömhír inkulturációjának – az evangélium és a különféle tudásterületek termékeny találkozásának – különösen nagy figyelmet szentelnek (*Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa*, 2006), plusz értéket illesztve ezzel az intézmények pedagógiai, képzési programjába.

A non-formális képzések széles választéka – az általános felnőttképzési funkciók szerint

A non-formális képzések értelmezése rendkívül széles körű. Minden az oktatási rendszeren kívül szervezett, az egyén igényeihez jobban illeszkedő képzés, tanfolyam ide tartozik, amelyek legtöbbször nem zárulnak széles körben elfogadott bizonyítvány megszerzésével. Ezen képzések a felnőttképzési törvény által szabályozottak, fő típusai a szakmai, a nyelvi és az általános képzések (*Farkas*, 2004).

Az egyház társadalmi tanításának kompendiuma kiemeli, hogy nélkülözhetetlen a megfelelő képzési lehetőségek kínálata az új szakmai képzést kereső fiatalok, illetve a munkanélküliek számára (*Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa*, 2006). Vagyis a formális oktatásban történő szerepvállaláson túl a Pápai Tanács a non-formális képzés területén történő szerepvállalást is szükségesnek tartja. Bár a kompendium kifejezetten a szakmai képzést nevesíti, B. Balogh Edit úgy véli, hogy minden képzés valamilyen formában kompetenciafejlesztésre irányul, mely által a résztvevő személyisége gazdagabbá válik, így akár a katolikus képzők által szervezett többségében általános típusú felnőttképzési alkalmak is hozzájárulhatnak a résztvevők munkaerő-piaci esélyeinek javulásához, jobb életkörülményeik megteremtéséhez (*B. Balogh*, 2011).

A non-formális képzések számáról az OSAP 1665 Statisztikai adatbázis segítségével gyűjtöttem információkat. Sajnálatos módon a jelenleg nyilvántartott 13.499 felnőttképzési intézményből a 2012-es évben mindössze 1466 intézmény szolgáltatott adatot, ebből egyéb egyházi⁸ szervezet 2 (mindkettő közoktatási intézmény), egyház 2, egyházak szövetsége 1 (akkreditált képzőintézmény is egyben) és egyházi intézmény 7 (ezek közül akkreditált képző és közoktatási intézmény 3 db, egyéb felnőttképző intézmény 3 db, közoktatási intézmény 1 db).⁹ Az adatlekérdezést több szempont alapján elvégeztem, ezek részleteit a melléklet tartalmazza. A legfontosabb szempont esetünkben a képzés jellege szerinti megoszlás, mely alapján elmondható, hogy az egyházi szervezetek, intézmények többségében általános (7%), nyelvi (14%), OKJ (18%), illetve munkakörhöz szükséges, de nem OKJ szerinti képzéseket (49%) szerveznek.

Saját szervezeteiről 2010-ig éves rendszerességgel készített statisztikát a Katolikus Ifjúsági és Felnőttképzési Szövetség (továbbiakban KIFE). A szervezet 31 tagintézménye 21 képzést szervezett a 2010-es évben, ezeknek 48%-a volt a felmérés terminológiáját idézve „informális képzés”.¹⁰ Egy korábbi kutatás (2009) eredményei alapján tematika szerint legnagyobb arányban a saját munkatársak, illetve önkéntes segítők képzése jelenik meg a tagszervezetek képzési palettáján (pl.: közösségvezetés, szakosító továbbképzések), melyek mellett a keresztény szemléletű tematikus képzések dominálnak még. Meglepően sok képzés került az „egyéb” kategóriába, amelyeket a válaszadók nem tudtak a többi képzési kategória közé sorolni. Ezek igen tág területet fednek le, kezdve a problémamegoldó és beleérző képességet fejlesztő tréningtől, a nyelvyakorlás céljából létrehozott angol nyelvű „gondolatébresztő kiscsoportos beszélgetéseket” tartó kurzuson át, az ember testi, lelki, szellemi és érzelmi dimenzióiról szóló „élmény alapú” műhelyig. A nyári konferenciától, az európai jelentőségű kérdések katolikus álláspontjait közösen átgondoló műhelyén át, az újságírókat kiképző média-műhelyen keresztül, a filmesztétika képzésig és filmes táborig, valamint az „Ifjúsági Egyházi Ének és Zene Képzésig” (Gyorgyovich, 2010. 26. o.).

A KIFE-nek azonban nem minden tagszervezete nyilvántartott felnőttképző intézmény, legtöbbjük szociális és ifjúságsegítő területeken vállal feladatokat, a felnőttképzés másodlagos feladatuk (alkalmi forma). A szervezetek egyharmad része továbbá nem is jelöli meg tevékenységei közt az „oktatást” (Gyorgyovich, 2010. 26. o.). B. Balogh Edit szerint egyfajta tájékozatlanság vagy konzervatív gondolkodás játszik közre abban, hogy a tagszervezetek nem nevezik „oktatásnak” bizonyos képzéseiket, mert az informális jellegű képzéseket (pl. előadássorozatokot), vagy némely nem formális képzéseket (pl. csoportvezető-képzés), esetleg belső önkéntes-képzéseket sok szervezet nem definiálja felnőttképző tevékenységként. Annak ellenére sem, hogy ezek a képzési formák a felnőttképzésnek ugyanúgy meghatározó részei, mint a formális képzések (Gyorgyovich, 2010. 26. o.).

A tagok közül kiemelkedő felnőttképzési intézménynek számít a Martineum Felnőttképző Akadémia, melynek a Munkaügyi Központ 78 képzését tartja nyilván, ezeknek a többsége általános (56%), egyéb szakmai célú (19%) és OKJ (15%) típusú képzés.¹¹ Az elsőre példaként említhetjük a Találkozás a Szentírással, a Párkapcsolati ABC vagy a Karitás önkéntes képzést, utóbbira a munkaerő-piaci szervező, a szociális gondozó vagy a pedagógiai asszisztens képzéseket. Az egyéb szakmai célú képzések főként számítástechnikai témájúak.

Bár nem szerepel a felnőttképzési nyilvántartásban a református Országos Lelkipásztori Intézet, képzési kínálata mégis igen széles: lelkipásztori szupervíziós, szociális, lelki vezetői, párkapcsolati vagy éppen plébániai sajtóreferens képzés egyaránt megtalálható a listán, ahogy a lelkigyakorlatok vagy a Tiszta Szív mozgalom eseményei is.¹²

A harmadik jelentős intézmény, melyet felnőttképzési gyakorlata végett kiemelnék, a Faludi Ferenc Akadémia, a magyar jezsuiták ifjúság- és felnőttképző intézete.¹³ A szervezet három fő témakörben kínál képzési lehetőséget az érdeklődők számára: kultúra és kommunikáció (Filmszemle és filmklub, filmesztétikai képzés, drámapedagógia, média műhely, kommunikációs tréning), teológia (jeszuita előadássorozat, erkölcteológia, teológia-pszichológiai képzés) és társadalomtudományok (Vallás-, ifjúság- és értékszociológiai műhely, Társadalomelméleti Műhely, Szociálpolitikai Műhely, közéleti munkatársképzés).

A felnőttképzés területén tapasztalható töredékes és hiányos adatszolgáltatás, valamint az adatok viszonylagosságának következtében a katolikus egyház szerepvállalása a non-formális képzések területén nehezen mérhető. A rendelkezésre álló információk alapján azonban elmondható, hogy az egyházi felnőttképző intézmények képzési kínálatában az általános típusú képzések túlsúlya tapasztalható, azoké, melyek a keresztény értékekhez köthető témákat dolgoznak fel, s nem csak az egyén ismereteit, hanem egész személyiségét kívánják fejleszteni.

Evangelizáció és katekézis – avagy a hittancsoportok felnőttképzési tevékenysége

A katolikus egyház tanítói küldetésének egyik legfontosabb megnyilvánulási formájának tartja az evangelizációt, a katekézist. Az Egyház azért van, hogy evangelizáljon. Jézus missziós parancsa különböző, egymással szorosan összefüggő teendőket foglal magában: „hirdessétek” (Mk 16,15), „tegyétek tanítvánnyá és tanítsátok”, „legyetek tanúim”, „kereszteljetek”, „cselekedjétek az én emlékezetemre” (Lk 22,19), „szeressétek egymást” (Jn 15,2). Hirdetés, tanúságtétel, tanítás, szentségek, felebaráti szeretet, tanítvánnyá tenni: mindezek utak és eszközök az egyetlen evangélium továbbadására és alkotórészei az evangelizációnak (KÁD, 1998. 46). Az első igehirdetés a még nem hívőkhöz és azokhoz szól, akik ténylegesen vallási közömbösségben élnek. Az Evangélium első hirdetésétől különböző katekézis elősegíti és érleli a kezdeti megtérést azáltal, hogy hitre neveli a megtértet és integrálja a keresztény közösségbe. Az Ige szolgálatának e két módja kiegészíti egymást. Az első igehirdetés, melyre minden keresztény meghívást kap, része a „menjetek” parancsnak. A katekézis ezzel szemben az „aki hisz”, „aki megtér” állapotból indul ki. E két tevékenység lényeges és kölcsönösen feltételezik egymást: elmenni és összegyűjteni, hirdetni és nevelni, hívni és betestesíteni (KÁD, 1998. 61).

A katekézisnek a gyakorlatban számos formája létezik: a Szentírás tanulmányozása és vizsgálata; az események keresztény értelmezése (az egyház szociális tanításának vizsgálata); a liturgikus katekézis, mely előkészít a szentségek felvételére és segíti a liturgia mélyebb megértését; az alkalmi katekézis, mely a személyes, családi, társadalmi és egyházi élet különböző helyzeteiben segít az adott helyzetet a hit szempontjából megérteni és átélni; a lelki képzés kezdeményezései, melyek erősítik a meggyőződést, új távlatokat nyitnak; a keresztény üzenet rendszeres elmélyítése teológiai oktatás révén, mely valóban a hitre nevel és növeli a hit megértését (KÁD, 1998. 71).

A katekézisnek egy sajátos célcsoportját képezik a felnőttek, akiknek oktatása II. János Pál szerint a legnemesebb feladat (II. János Pál, 1979), így megítélésem szerint a katekéta/katekumen csoportok egyértelműen a neveléstudomány és az andragógia tudományának is vizsgálati területei. A hazai andragógiai szakirodalomban több olyan megközelítés található (Durkó, 1974; Zrinszky, 2009), amely az andragógia funkcióinak körébe sorolja a vallásos, hitbéli nevelést (mely egyben a felnőttnevelés legősibb szakága is), a felnőttek laikus vallásos nevelésének feladatait: a vallásos hitbéli meggyőződésformálást, és az ennek megfelelő etikus, interperszonális, közösségi magatartás- és szokásrend kialakítását, az egyházi közösségformálást (Durkó, 1997).) Az andragógiai diszciplínában ennek ellenére a pasztorális andragógia témakörének részletezése kevésbé jelenik meg, ilyen tartalmakkal inkább a pszichológia, a hittudomány és a vallástudomány képviselői által végzett kutatásokban

találkozhatunk szétszórtan, nem egy egységes rendszerbe foglalva. A felnőttkori vallásos nevelés, képzés gyakorlatáról és jelentőségéről kevés kutatási eredmény áll rendelkezésre, így csak halványabb képünk van arról, hogy a felnőttek milyen képzési formák, milyen módszerek által meghatározottan, hogyan szereznek ismeretet, fejlesztik készségeiket, képességeiket, attitűdjüket a vallás és a hit témakörében, a gyakorlat számszerű vizsgálata pedig talán a megelőző két kategóriáénál (formális és non-formális képzés) is nehezebb, jelentősége viszont annál nagyobb. Ezt támasztják alá az alábbi andragógiai és egyházi nevelési trendek.

Az andragógia területén az 1970-es évek óta folyamatosan előtérbe kerülnek a felnőttképzés életsegítési funkciói (Zrinszky, 2009), az érték- és életvilág orientáció (Dielthy és Husserl, 1990), a biográfiai megközelítések (Thomae, 1969), az egész személyiség fejlesztésének elve (Durkó, 1974, Maróti, 2005) valamint identitáselméleti felvetések (Siebert 1993, Sz. Molnár, 2010) is gyakorta megjelennek. A XXI. századi posztmodern társadalomban, ahol a fogyasztói szemlélet, a versengés, az emberközi kapcsolatok meglazulása jellemző, sokan tele vannak bizonytalansággal, mert szilárd érték- és szokásrend nem vezérli a döntéseiket, és többek a szakértő elfogulatlan tanácsát igénylik (Zrinszky, 2009). Így kitüntetett helyet kapnak a felnőttképzésben az ezoterikus motívumok és a hitek, melyek válaszokkal szolgálnak ott, ahol a józan ész zavarba jön. Általános trend a felnőttképzés pluralizálódása ezen a téren, ugyanakkor az andragógia individualizációja is széles körben tapasztalható, hiszen a spirituális, vallási képzési alkalmak egyénre szabottan segítik a felnőtteket életküldetésük megtalálásában, problémáik tisztázásában.

A katolikus egyház, mint „szakértő” úgy vállal szerepet a felnőttképzésben, hogy egyrészt ellensúlyozza a sok szempontból romboló, az ember személyiségét nem minden szempontból építő társadalmi szemléletformálást, másrészt pedig biztosítja ehhez a megfelelő közösségi kereteket, ahol a „megélt”, nem pedig az „elmondott” kereszténységgel lehet találkozni. A katekézisnek alapvető szerepe van abban, hogy a felnőtt keresztények szert tegyenek egy biztos és szilárd keresztény identitásra, tisztában legyenek az értékek hierarchiájával, aminek alapján kritikusan tudják értékelni a társadalomból feljük érkező hatásokat, és képesek lesznek tudatosan bekapcsolódni környezetüknek az evangélium szerinti formálásába (Keszeli, 2006).

A katolikus egyházi körökben tapasztalható trendek közül kettőt emelnék ki jelen dolgozatomban: a katekézis gyakorlatának megújítására vonatkozó iránymutatások előtérbe kerülését (Fogassy, 2011; KÁD, 1998. 172-176; Keszeli, 2006, 2007, 2010; Szerző nélkül, 1999) és a Hit évének meghirdetését (2012. október-2013. november).

A katekézis, ahogy azt már fent is megfogalmaztam, hittel és Istennel történő találkozás, mely az egyén életét alakítja. Az egyházi gyakorlat egyre inkább felismeri, hogy a katekézis a felnőtt személyiség egészének (tudásának éppúgy, mint egész érzésvilágának és cselekedeteinek) formálódását szolgálja, s ahhoz, hogy ez eredményes legyen, szükséges ismerni a felnőtt ember tanulásának sajátosságait és alapvető törvényszerűségeit. A katekézis aktuális kihívása ennek a szemléletnek a megerősítése, tehát az ismeretközlő tanításnak (a hagyományos hitoktatásnak) a túlhaladása. Mivel ma már nem egy keresztény többségű társadalomban élünk, ahol egyértelműen tapasztaljuk a vallásos életet, a katekézis

feladata épp a tapasztalatok nyújtása, és a valláshoz kapcsolódó bármely kérdés, kétely megbeszélése. Cél a felnőttoktatási gyakorlat legyőzése, és a felnőtt nevelés elvének előtérbe kerülése (Keszeli, 2006).

A Hit Évének célja, hogy „a hit ünnepélyes megvallása révén megmutassa, mennyire fontos, hogy az évszázadok alatt kialakult hitvallást, amely minden hívő öröksége, újra meg újra megerősítsük, kifejtsük, annak érdekében, hogy a múlttól igen eltérő történelmi körülmények között is érvényesnek bizonyuljon” (Monteiro de Castro, 2012). Nemcsak a Szentírás és a Katekizmus olvasását ajánlja XVI. Benedek pápa a katolikus keresztényeknek, hanem a katekézis csoportok jelentőségét is kiemeli. Hazánkban a főegyházmegyék honlapján látható, hogy a nagy plébániák több felnőtt katekézis csoportot indítanak ebben az időszakban, lehetőséget teremtve az érdeklődők számára hitük elmélyítésére, és az informális tanulásba történő bekapcsolódásra.

Mindezek alapján úgy vélem, hogy napjaink felnőttképzésében a katolikus egyház szerepvállalása ezen a területen a legjelentősebb. A katekézis csoportok a modern andragógiai elméletek és módszerek alkalmazásával a teljes személyiség fejlesztésére irányuló képzések egy meghatározó részét képezik. Társadalmi és neveléstudományi szempontból egyaránt nagy jelentőséggel rendelkeznek, melyet doktori kutatásomban részletesebben is vizsgálni kívánok.

Összegzés

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a katolikus egyház a történelemben oly kiemelkedő szerepvállalása az oktatás és a felnőttképzés területén milyen sajátosságokkal bír napjainkban.

A szerepvállalás formális szempontjai majdnem minden területen kvantitatív adatokkal mérhetők, ugyanakkor munkám során fontosnak tartottam azon szempontok kiemelését, elsősorban egyházi dokumentumok segítségével, melyek a katolikus egyház szerepvállalását a formalitás szintje fölé emelik. Ilyen egyrészt a sokak által csak „keresztény szellemnek” nevezett légkör, továbbá a képzési tartalmak sajátos megválasztása, és a vallásos nevelés, a hitben történő megerősödés támogatásának ténye.

A római katolikus egyház és a felnőttképzés kapcsolatának tehát napjainkban is van jelentősége. Mind a neveléstudomány és az andragógia, mind pedig a vallástudomány, a teológia és az egyházi intézmények számára tanulságos kapcsolatmibenlétének, tartalmának és lehetőségeinek vizsgálata. Doktori kutatásom a kapcsolat egy kis szeletének, a katekézis gyakorlatának interdiszciplináris vizsgálatára irányul, kitérve annak szereplőire, módszereire, elméletére.

Jegyzetek

¹pl.: REVACERN „Religions And Values” kutatás a Debreceni Egyetemen (URL: <http://cherd.unideb.hu/index.php?o=411>. Utolsó letöltés: 2013. 01. 07.), KIFE kutatások tagszervezetekről (URL: www.kife.hu. Utolsó letöltés: 2013. 01. 07.), Gyorgyovich Miklós (2010): Felnőttképzéssel foglalkozó egyházközei civil szervezetek vizsgálata egy ernyőszervezetről készült esettanulmány alapján.

² Ebbe a csoportba sorolja mindazon képzéseket, melyeket egyházi fenntartás alatt álló szervezetek folytatnak, nem téve különbséget azok közt céljuk, tartalmuk szerint (*Juhász, 2008*)

³ A katolikus iskolák fenntartói közt 15 egyházmegye, 28 szerzetesrend és 4 egyéb egyházi fenntartó van. A KPSZTI 2012. december 6. adatai alapján. URL: http://www.kpszti.hu/katolikus_kozoktatas. Utolsó letöltés: 2013. 01. 01.

⁴ Az adatokat saját kutatás alapján gyűjtöttem a KIR 2012. 12. 29-i adatai alapján.

⁵ A felsőoktatás, mint felnőttképzés formái: első diplomás képzés, ha az részidős formában történik (esti, levelező tagozta, távoktatás); másoddiplomás képzés (nappali és levelező tagozat); kiegészítő alapképzés/továbbképzés. Dolgozatomban ez alapján az érintett felsőoktatási intézmények teljes képzési palettáját vizsgálom.

⁶ Forrás: Nemzeti Erőforrás Minisztérium adatbázisa. URL: <http://www.nefmi.gov.hu/felsooktatas/felsooktatasi-intezmenyek>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 29.

⁷ A 11 intézmény adatait a Melléklet tartalmazza.

⁸ Az OSAP 1665 Statisztikai Felület nem kérdez rá az adatszolgáltatás során, hogy az egyházi szervezet mely felekezethez tartozik, így a lekérdezést ennek mentén nem tudtam tovább szűkíteni a római katolikus egyházra.

⁹ Forrás: Nemzeti Munkaügyi Hivatal - Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság, OSAP 1665 Statisztikai Felület. Adatszolgáltatási év: 2012. URL: <https://statisztika.nive.hu/>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 29.

¹⁰ Forrás: KIFE 2010. évi statisztikája. URL: <http://www.kife.hu/?m=232>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 29. A felmérés nem definiálja az informális képzés fogalmát, de a tagszervezetek sajátosságai alapján megítélésem szerint a nem regisztrált, nem rögzített képzési program alapján zajló felnőttképzési alkalmak kerültek ebbe a csoportba (pl. a Szent Magyar Királyi Családról Nevezett Családakadémia Családtrener képzése).

¹¹ Forrás: Nemzeti Munkaügyi Hivatal Felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartása. URL: <https://fny.munka.hu/fny/NyilvantartasTP.aspx>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.

¹² Az Országos Lelkipásztor Intézet képzéseiről további részletek ezen a honlapon találhatóak meg: <http://w3.oli.katolikus.hu/kepzesek>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.

¹³ Az intézmény hivatalos honlapja: <http://www.faludiakademia.hu/>.

Irodalom

- A *Katekézis Általános Direktóriuma* (1998). A Klérus Kongregáció dokumentuma. URL: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=142>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.
- Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa (2006): *Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma*. URL: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pcjustpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_hu.html. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.
- B. Balogh Edit (2011): A nevelés szolgálatában. Katolikus felnőttképzés. *Felnőttképzés*, IX. 1. sz. 21-26.
- Elias, John L. (2012): Adult religious education. *New Directions for Adult & Continuing Education*. 2012, 133. 5-12.
- Erdei Gábor (2010): Egyház és andragógia, Szerepvállalás korlátok között. In: Juhász Erika és Szabó Irma (2010, szerk.): *Nemzetnevelés – felnőttnevelé – közművelődés*. Csokonai Kiadó, Debreceni Egyetem, KultúrÁsz Közhasznú Egyesület, Debrecen. 176-181.
- Farkas Éva (2004): *Felnőttoktatás és –képzés Magyarországon*. Kolombusz Kkt, Miskolc.
- Felkai László (2009): *A felnőttoktatás története Magyarországon*. OFI. URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/problemak-kerdesek/felnottoktatatas>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 28.
- Filó Csilla (2004): A magyarországi felnőttoktatás kezdete és kialakulása a középkorban. Felnőttnevelési kísérletek a XVI. századtól a XIX. század végéig. In: Bajusz Klára, Filó Csilla és Németh Balázs (2004, szerk.): *A magyar felnőttoktatás története a XX. század közepéig*. PTE TTK FEEFI, Pécs. 11-120.
- Fogassy Judit (2011): *Katekéták kézikönyve: praktikus segédanyag arról, hogy kinek, mit, mikor, hogyan?* Szent István Társulat, Budapest.
- Gravissimum Educationis* (1965). A II. Vatikáni Zsinat GRAVISSIMUM EDUCATIONIS kezdetű deklarációja a keresztény nevelésről. URL: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=10>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.
- Gyorgyovich Miklós (2010): Felnőttképzéssel foglalkozó egyházközei civil szervezetek vizsgálata egy ernyőszerveztől készült esettanulmány alapján. *Civil Szemle*. VII. 3. sz. 21-34.
- Höffner, Joseph (2002): *Keresztény társadalmi tanítás*. Szent István Társulat, Budapest.
- II. János Pál (1979): *Catechesi tradendae apostoli buzdítás a Katolikus Egyház püspökeihez, papjaihoz és híveihez korunk hitoktatásáról*. Szent István Társulat, Budapest.
- Joung, Eun Sim (2011): Religious Representations for Christian Adult Education. *Journal of Beliefs & Values*. 32, 1. 47-56.
- Juhász Erika (2010a): A hazai felnőttképzés kialakulásának fejlődése és főbb állomásai I. *A szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata*. II. 20. sz. 1-22. URL: http://www.kulturasz.hu/letoltes/A_hazai_felnottkepzes_tortenete.pdf. Utolsó letöltés: 2012. 12. 28.
- Juhász Erika (2010b): A hazai felnőttképzés kialakulásának fejlődése és főbb állomásai II. *A szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata*. II. 21. sz. 1-18. URL: http://www.kulturasz.hu/letoltes/A_hazai_felnottkepzes_tortenete.pdf. Utolsó letöltés: 2012. 12. 28.
- Juhász Erika (2010c): A hazai felnőttképzés kialakulásának fejlődése és főbb állomásai III. *A szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlata*. II. 25. sz. 1-8. URL: http://www.kulturasz.hu/letoltes/A_hazai_felnottkepzes_tortenete.pdf. Utolsó letöltés: 2012. 12. 28.

- Juhász, Erika (2008): Local religious communities and organizations in Central and Eastern Europe as venues of formadult Education. In: Gabriella Pusztai (2008, ed.): *Religion and Values in Education in Central and Eastern Europe*. CHERD, University of Debrecen, Debrecen. 403-411.
- Juhász, Erika and Tátrai, Orsolya (2010): Local Religious Communities as the Scenes of Adult Education in Poland, Slovenia, Croatia and the Czech Republic. In: Pusztai, Gabriella (2010, ed.): *Religion and Higher Education in Central and Eastern Europe*. CHERD, University of Debrecen, Debrecen. 185-198.
- Keszeli Sándor (2006): *A felnőttek katekézise*. SZHF, Szeged.
- Keszeli Sándor (2007): *Alapvető kateketika. Bevezetés a katekézis elméleti alapjaiba katekétáknak*. SZHF, Szeged.
- Keszeli Sándor (2010): Katekézis és plébánia-közösségi megújulás. *Deliberationes*, I. 2. sz. 43-84. o.
- Laghi, Pro. Card és Martins, José Saraiva (1997): *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén*. A Katolikus Nevelés Kongregációja, Róma. URL: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=137>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.
- Lukács László (1997): Adalékok a lelkipásztori munka megújulásához. In: Horányi Özséb (1997, szerk.): *Az egyház mozgástereiről a mai Magyarországon*. Vigilia Kiadó, Budapest. 191-217.
- Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Országos Hitoktatási Bizottság Munkacsoportja (2000, szerk.): *Magyar Kateketikai Direktórium*. Szent István Társulat, Budapest.
- Monteiro de Castro, Manuel (2012): *Rendelet a szent búcsúk adományával gazdagodnak a Hit Éve folyamán végbevitt különféle jámbor cselekedetek*. Róma. URL: <http://hiteve.hu/hit-eve>. Utolsó letöltés: 2013. 01. 01.
- Phillips, Evonne (2010): Contextualizing the Spiritual in an Adult Learning Environment. *New Zealand Journal of Teachers' Work*. VII. 2. 190-194.
- Rettegi Zsolt (2005): *Fontoljuk meg együtt! A katolikus felnőttképzés helyzete Magyarországon*. Vitaanyag a Katolikus Ifjúsági és Felnőttképzési Szövetség 2005. február 11-13. között rendezett Jubileumi Konferenciájára. URL: <http://www.rettegi.com/cgi-bin/itworx/itworx.cgi?modul=doctar/downloadfile&task=downloadfile&vid=299&dokid=16&uid=603>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 28.
- Szerző nélkül (1999): *Felnőtt katekézis a III. évezred előkészületében: 15 téma II. János Pál pápa apostoli levele alapján, az 1996. év novembertől 1997. év februárig terjedő időre*. Váci Egyházmegyei Hatóság, Vác.
- Tisdell, Elizabeth J. (2008): Spirituality and adult learning. *New Directions for Adult & Continuing Education*. 2008, 119. 27-36.
- Wilson, Arthur L. and Hayes, Elisabeth R. (2000): Challenges of Modernity for Adult Religious Education. In: Wilson, Arthur L. and Hayes, Elisabeth R. (2000): *Handbook of Adult and Continuing Education*. Jossey-Bass, San Francisco. 525-538.
- XVI. Benedek Pápa beszéde a lateráni Szent János Bazilikában (2007). Vatikáni Rádió. URL: http://storico.radiovaticana.va/ung/storico/2007-06/139008_a_kereszteny_kepzes_a_valodi_szabadsagra_valo_neveles_mondta_xvi_benedek_papa_a_laterani_szent_janos_bazilikaban_amikor_megnyitotta_a_roma.html. Utolsó letöltés: 2012. 12. 31.
- Zrinszky László (2008): *A felnőttképzés tudománya. Bevezetés az andragógiába*. OKKER Kiadó, Budapest.
- Zrinszky László (2009): Változások a felnőttképzés funkcióiban. In: Zrinszky László (2009, szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből. A megújuló felnőttképzés*. Gondolat Kiadó, Budapest. 33-52.

Mellékletek

I. A Római katolikus egyház által fenntartott felsőoktatási intézmények névsora

1. Apor Vilmos Katolikus Főiskola (Honlap: <http://www.avkf.hu/>)
2. Egri Hittudományi Főiskola (Honlap: <http://www.eghf.hu/>)
3. Esztergomi Hittudományi Főiskola (Honlap: <http://www.eszhf.hu/>)
4. Gál Ferenc Hittudományi Főiskola (Honlap: <http://www.theol.u-szeged.hu/>)
5. Győri Hittudományi Főiskola (Honlap: <http://www.gyhf.hu/>)
6. Pázmány Péter Katolikus Egyetem (Honlap: <https://ppke.hu/>)
7. Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola (Honlap: <http://www.pphf.hu/>)
8. Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola (Honlap: <http://www.sapientia.hu/>)
9. Szent Bernát Hittudományi Főiskola (működése átmenetileg szünetel)
10. Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola (Honlap: www.vhf.hu)

II. Egyházi szervezetek szerepvállalása a non-formális felnőttképzésben az OSAP 2012. évi adatszolgáltatás alapján

Képzők száma/képzések száma a képző intézmény típusa szerint

Fenntartó gazdasági formája	Akkreditált képzőintézmény	Akkreditált, közoktatási intézmény	Egyéb felnőttképzési intézmény	Közoktatási intézmény
Egyéb egyházi szervezet	0	0	0	2/2
Egyház	0	0	2/2	0
Egyházak szövetsége	1/26	0	0	0
Egyházi intézmény	0	3/11	3/6	1/8

Képzések száma óraszám szerint

Fenntartó gazdasági formája	200 óra alatt	201-400 óra	401-600 óra	1001-2000 óra
Egyéb egyházi szervezet	2			
Egyház	2			
Egyházak szövetsége	24	2		
Egyházi intézmény	21	2	1	1

Képzések száma a képzés jellege szerint

Fenntartó gazdasági formája	Informatikai	Általános	Nyelvi	Elhelyezkedést, vállalkozást segítő képzés	Szakmai tovább-képző tanfolyam	Munkakörhöz szükséges, nem OKJ képzés	OKJ
Egyéb egyházi szervezet	1	1					
Egyház		1				1	
Egyházak szövetsége				2		24	
Egyházi intézmény	2	2	8		1	2	10

Képzésbe beiratkozottak száma korosztály szerint

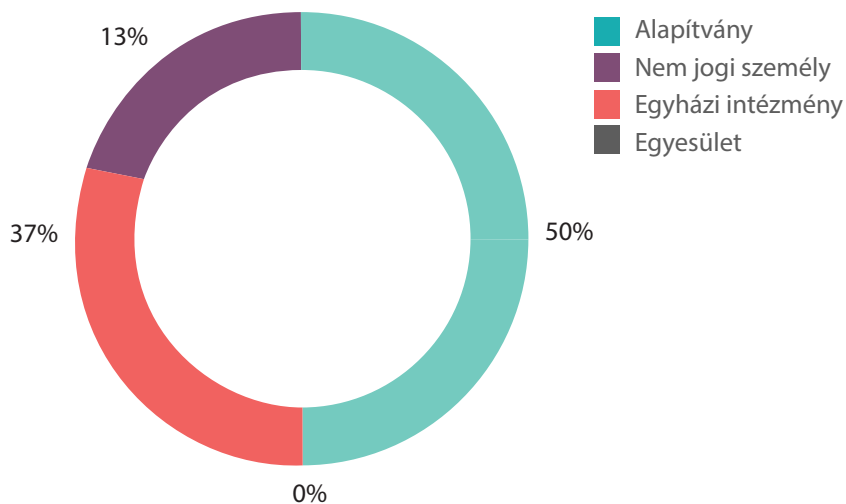
Fenntartó gazdasági formája	-18	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-
Egyéb egyházi szervezet		7	5		1	1	2	1	1	
Egyház				1	3	6				3
Egyházak szövetsége			13	38	41	69	57	32	28	31
Egyházi intézmény	18	27	51	37	34	42	53	26	28	34

III. Részlet a KIFE 2010-es statisztikai adataiból

2. ábra: A KIFE tagszervezeteinek megoszlása szervezeti forma szerint

Forrás: KIFE, 2010. URL: <http://www.kife.hu/view.php?kep=kepek/menu/232/hu1002.jpg>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 29.

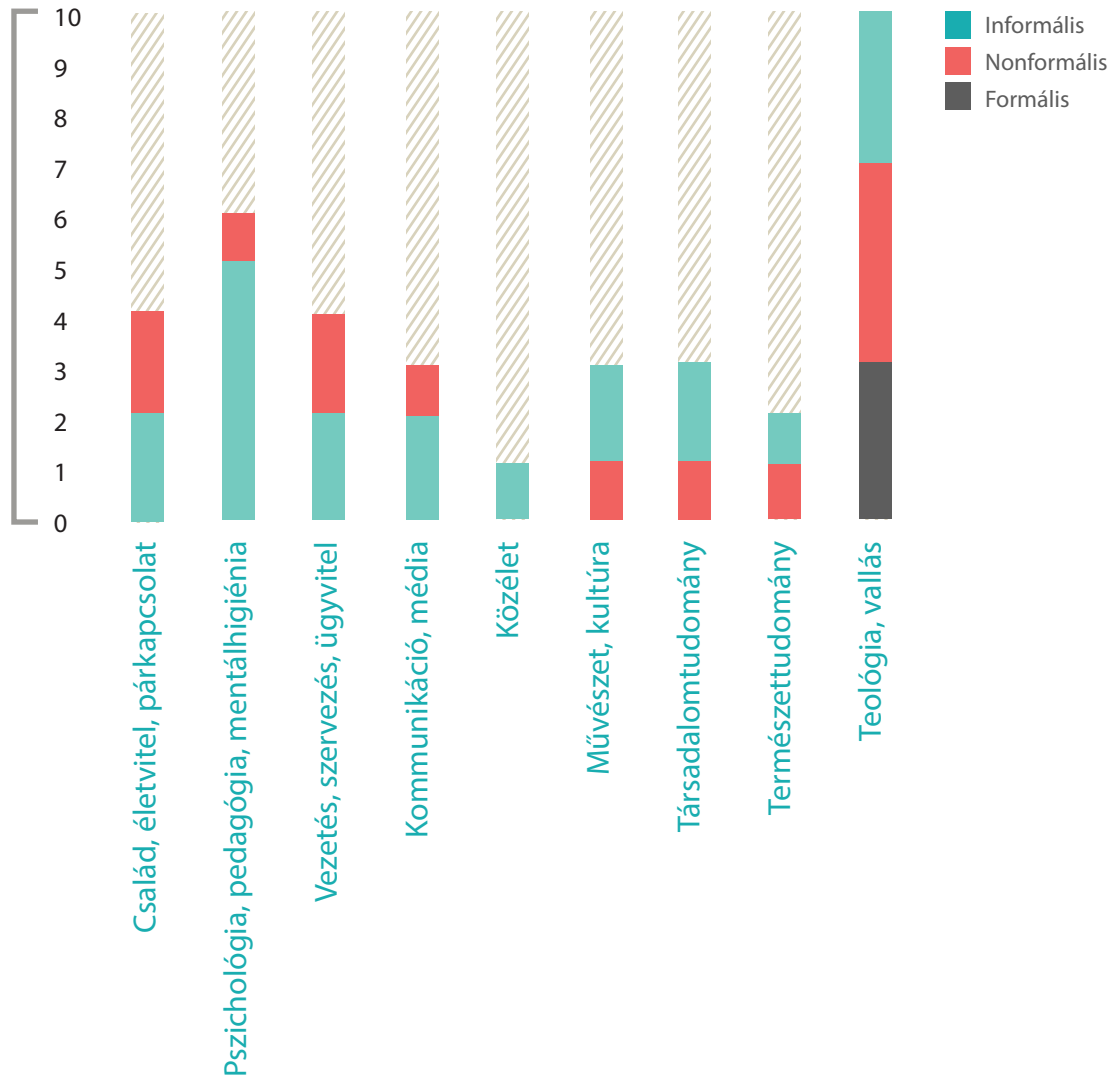
Tagszervezetek megoszlása szervezeti forma szerint (% , 2010)

1. ábra: A KIFE tagszervezeteinek képzési kínálata a képzési tématerületek szerint

Forrás: KIFE, 2010. URL: <http://www.kife.hu/view.php?kep=kepek/menu/232/hu1009.jpg>. Utolsó letöltés: 2012. 12. 29.

Képzési tématerületekkel foglalkozó szervezetek száma képzési formák szerint (db, 2010)

IV. Összefoglaló táblázat a katolikus egyház felnőttképzési szerepvállalásáról különböző változók mentén bemutatva annak komplexitását (a teljesség igénye nélkül)

Csoportosítás alapját képező változók	Képzések típusai	Konkrét képzési példák
Intézményrendszer szerint	Formális	Katekéta-lelkipásztori munkatárs, AVKF
	Non-formális	Katolikus iskolák pedagógusainak világnézeti-spirituális képzése, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	Informális	Házasságra készülők katekézise, <i>Szent Imre Plébánia</i>
Képzés jellege/célja szerint (OSAP besorolás)	állam által elismert /OKJ/ szakképesítést adó	Számítástechnikai szoftverüzemeltető, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	munkakörhöz, foglalkozáshoz szükséges nem OKJ szakképesítést adó	Egyházi ügyintézők képzése, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i> , Házi gyermekfelügyelő képzés, <i>Kolping Katolikus Szakképző Iskola</i>
	szakmai továbbképző	Hitoktatók továbbképzése, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	elhelyezkedést, vállalkozást segítő képzés	Karitás önkéntesek általános alapképzése, <i>Katolikus Karitás</i>
	általános felnőttképzés	Adventi koszorúk, karácsonyi asztali díszek, temetői díszek készítése a természet kincseiből; ajándécsomagolási technikák, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>

	informatikai képzés	Számítástechnikai képesítések (ECDL felkészítő), <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	bemeneti kompetenciára felkészítő képzés	7-8. osztályos felzárkóztató képzés, <i>Kolping Katolikus Szakképző Iskola</i>
Képzés formája (OSAP besorolás)	csoportos képzés	Egyházi iskolák pedagógusainak lelki gyakorlatok, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	távoktatás / levelező képzés / egyéni képzés	Pályaorientációs tanácsadás, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i> , Egyházzene esti képzés – <i>Pannonhalmi Bencés Gimnázium</i>
	Nonformális képzés	Nők a civil életben, önismeretei csoportok, <i>KNFE</i>
Minőségbiztosítási szempontok alapján	Akkreditált	Kolping Ügyviteli Gyakorlócég (PL-4996), <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	Nyilvántartásba vett	A II. Vatikáni Zsinat tanítása - a ma emberének feladatai, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
	Nem nyilvántartott	Család-tréner képzés, <i>A Szent Magyar Királyi Családról Nevezett Családakadémia Egyesület</i>
	OKJ	Gyékény-, szalma-, és csuhéjtárgykészítő, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i>
Képzés tématerülete	Család, életvitel, párkapcsolat	Párkapcsolati ABC, Szeminárium házaspároknak, Anya-lánya és Apa-fia szeminárium, <i>Martineum Felnőttképző Akadémia</i> ;

	Pszichológia, pedagógia, mentálhigiénia	Mentálhigiénés alapismeretek személyes gondoskodást végzők számára, <i>AVKF</i>
	Vezetés, szervezés, ügyvitel	Felnőttképzési csoportvezető képzés, <i>KIFE</i>
	Kommunikáció és média	Médiaműhely/Kommunikációs tréning, <i>Faludi Ferenc Akadémia</i>
	Közélet	Közéleti munkatársképzés, <i>Faludi Ferenc Akadémia</i>
	Művészet, kultúra	Filmesztétikai képzés, <i>Faludi Ferenc Akadémia</i>
	Társadalomtudomány	Társadalomelméleti Műhely, <i>Faludi Ferenc Akadémia</i>
	Teológia, vallás	Teológia-pszichológia, <i>Faludi Ferenc Akadémia</i> , Katekéta csoportok, <i>Szent Imre Plébánia</i>

